

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VIII. Argumenta contraria dissolvuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

sive ut Augustinus lib. de perfect. just. voluntaria felixque necessitas.

- 48 Et idem eidem assertioni nostræ novissimè (cum Scotistis, ex hoc principio communiter asserentibus, processionem Spiritûs sancti liberam esse, libertate essentiali) subscribit Antonius Gonzales de Rosende, è Clericis Regularibus Minoribus Catholici Regis Ecclesiastes, Sanctæque & Generalis Inquisitionis in Hispania Qualificator to. 1. de just. origin. disp. 2. per totam, ad idem n. 83. referens Magistrum sententiarum Guillelmum Parisensem, cum pluribus aliis Antiquis & Modernis.

CAPUT VIII.

Argumenta contraria dissolvuntur.

- 49 Objicies 1°. illud Augustini 5. Civit. 10. Si aliquid est necessarium, non est voluntarium: non igitur liberum.

Respondeo cum S. Thoma 1. p. q. 82. a. 1. ad 1. verbum illud Augustini intelligendum de necessario necessitate coactionis, seu involuntariâ: necessitas autem naturalis, seu ex interiori ipsius voluntatis inclinatione procedens, adedque voluntaria, non auferit libertatem voluntatis, ut ipse in eodem libro dicit. De ea itaque necessitate loquitur Augustinus, quam innumeris locis voluntati opponit, signanter epist. 205. l. 29. contra Faustum in fine lib. de fid. cont. Manich. c. 26. in Psal. 103. ubi sic: Nemo vult quod necesse est. Et 1. 3. de lib. arb. c. 3. ibi: Si enim necesse est ut velit, unde velit, cum voluntas non erit? ubi de ea procul dubio necessitate loquitur, quâ fit aliquid, etsi nolimus; quamque l. 1. op. imperf. cont. Julian. n. 103. necessitatem prementem, & 3. lib. arb. 1. necessitatem dominantem vocat. De qua & Bernardus de lib. arb. c. 3. Quod ex necessitate fit, jam non voluntate, & è converso. Cujusmodi necessitatem fatemur sociam habere non posse libertatem, nec cum ea necessitate quidpiam magis esse posse liberum, quam voluntarium; secus cum necessitate voluntaria. Neque enim voluntaria necessitas magis excludit liberum, quam voluntarium. Ut enim integro tractatu de libero arbitrio Bernardus inculcat, ubi voluntas (ut voluntas) ibi libertas, & liberum est omne quod perfectè voluntarium.

- 50 Objicies 2°. S. Thomas 1. p. q. 41. a. 2. ad 3. videtur retractasse quod supra asseruit de libertate amoris, quo Deus amat seipsum, & de libera processione Spiritûs sancti: ait enim, quod voluntas, in quantum est natura quedam, aliquid naturaliter vult, sicut voluntas hominis naturaliter tendit ad beatitudinem. Et similiter Deus naturaliter vult & amat seipsum. Spiritus autem sanctus procedit ut amor, in quantum Deus amat seipsum, unde naturaliter procedit, quamvis per modum voluntatis procedat. Respondeo negando antecedens: cum enim libertas sit natura voluntatis, ly natura-

Tom. I.

lier, in objecto testimonio, non est terminus oppositus libertati in genere, sed cum ea componibilis, prout ipsemet S. Doctor ibidem q. 82. a. 1. ad 1. necessitatem naturalem cum ea componit, cum Augustino dicens, quod necessitas naturalis non auferit libertatem voluntatis, si utique sermo sit de naturalitate, non prout natura est principium distinctum contra voluntatem, ut voluntas, sed prout voluntas, etiam ut voluntas, est natura quedam, sicque intelligitur aliquid naturaliter velle, ut tamen id velit per modum voluntatis, atque aded voluntariè, voluntario perfectò. Quomodo ly naturaliter loco objecto à S. Doctore accipi, ipsemet tenor verborum objectorum manifestat.

Objicies 3°. quinquaginta duo testimonia ejusdem S. Doctoris apud Annatum in disput. quadripart. de inchoata libertate, quorum pleraque refert etiam Antonius Richardus in lib. de lib. arb. In quibus S. Doctor totus est in tradenda definitione libertatis, liberique arbitrii per potentiam ad opposita, per indifferentiam ad utrumlibet, per exclusionem necessitatis, &c.

Respondeo verissimum esse, S. Doctorem locis illis tradere notionem libertatis à necessitate, sed non notionem libertatis in genere: quia (præter libertatem illam à necessitate, seu electionis, indifferentiæ & contingentiæ, locis illis traditam, atque à Catholicis omnibus admittendam, velut ad meritumque & demeritum in statu natura lapsæ necessariam) aliis locis (cap. 4. & 5. relatis) aliam cum S. Augustino, aliisque SS. Doctoribus, & Scholasticorum Principibus, admittit libertatem, quæ secum compatitur rationalem voluntariamque necessitatem, quam Thomistæ non pauci cum Scotistis, vocant libertatem essentialem, estque libertas, non electionis (quæ est de iis quæ utramque in partem accidere possunt, versaturque circa media); sed simplicis volitionis, quæ est de necessariis, nec versatur circa media, sed circa finem. Nam tamen libertas electionis, sive indifferentiæ & contingentiæ, non sit de fine, sed de mediis, sicut electio ipsa; libertas tamen volitionis, seu essentialis, est de fine, sicut volitio, seu voluntas, ut condistincta ab electione: siquidem volitio & amor finis non servit alteri amoti, seu volitioni (uti servit amor mediolorum); sed maximè est gratiæ sui, maximèque dominans omni alteri amoti: ideoque maximè liber. Nec de eo dubium est in via S. Augustini; cui hoc liberum, quod fit quia volumus, sive quia placet, ut loquitur in Pl. 134. finem enim maximè volumus quia placet. Unde tr. 101. in Joan. de fructu contemplationis, ad quem, tamquam finem, cuncta officia referuntur actionis, dicit, quod solus est liber, quoniam propter se appetitur, & non refertur ad aliud. Hinc servit actio, ad hunc refertur quidquid bene agitur, &c. Et 1. Musica 2. Quando (inquit) censet aliquam rem prestare, & quasi dominari, an

C c

cum propter seipsam, an cum propter aliud appetitur: quis negat, cum propter seipsam? Confer alia testimonia, tam Augustini quam S. Thomæ n. 26. & seqq. relata, aliaque quibus ex utroque illo Ecclesiæ sole, supra probavimus quod Deus liberè amat suam bonitatem tamquam voluntatis suæ finem, quodque & nos liberè amamus felicitatem, quodque licet de fine ultimo non sit electio, sed voluntas (ut ait S. Thomas q. 24. verit. ad 20.) habemus tamen respectu illius liberam voluntatem.

52 Objicies 4°. Pius V. Gregorius XIII. & Urbanus VIII. damnant hanc propositionem trigessimam nonam: *Quod voluntariè fit, etiamsi necessitate fiat, liberè tamen fit.* Item hanc sexagesimam sextam: *Sola violentia repugnat libertati hominis naturali.*

Respondeo propositiones illas (salvâ doctrinâ S. Augustini, aliorumque SS. Doctorum, ac primariorum Scholasticorum superioribus capitibus probatâ) meritissimè ab Ecclesia damnatas esse, vel quatenus ad liberum amplius non requirunt quàm esse voluntarium, & sine violentia; cum tamen improvili motus voluntatis, tamen voluntarii (utpote à voluntate profluentes) & sine violentia, non ideò tamen liberi sint. Vel damnatæ sunt, quatenus procedunt ex falso supposito, quod sola libertas à peccato sit libertas propriè dicta, libertas verò à necessitate non sit libertas nisi improprie & secundum analogiam, prout eam vocat Bajus lib. de lib. arb. c. 5. Vel denique damnatæ sunt, quatenus indefinitæ, nec excipientes (prout excipere oportebat) libertatem electivam, ad merendum & demerendum requisitam, in statu naturæ lapsæ, à quâ sacræ Litteræ, SS. Patres, & Ecclesia usque adedò volunt abesse necessitatem, id est, determinationem ad unum, non relinquente potentiam ad oppositum, ut S. Thomas q. 6. de malo hæreticam pronuntiet opinionem, ponentem quod voluntas hominis ex necessitate, sine coactione tamen, movetur ad aliquid eligendum: *Tollit enim* (inquit) *rationem meriti & demeriti in humanis actibus, &c.* Et Innocentius X. pariter ut hæreticam damnavit hanc propositionem: *Ad merendum & demerendum in statu naturæ lapsæ, non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione.* Constat igitur libertatem à necessitate requisitam esse ad merendum & demerendum in statu naturæ lapsæ. Assertores verò damnatarum illarum propositionum eam non requisivisse, patet ex collatione earundem propositionum cum 41. *Is libertatis modus, qui est à necessitate, sub libertatis nomine non reperitur in Scripturis*: in quibus haud dubiè fit mentio libertatis requisitæ ad merendum & demerendum, &c. Necnon cum 5°. *Prava desideria, quibus ratio non consentit, & qua homo invidios patitur, sunt prohibita præcepto, Non concupisces, sive sunt vera legis inobedientia, ut aiunt propositione quinquagesimâ primâ. Necnon cum 67. Homo peccat, etiam damna-*

biliter in eo quod necessario facit. Et cum 68. *Infidelitas pure negativa, in his in quibus Christus non est prædicatus* (quique proinde credere in Christum non possunt) peccatum est. Ex damnatis itaque propositionibus illis, conficitur quidem, ad merendum & demerendum in statu naturæ lapsæ necessariam esse libertatem à necessitate, ampliusque requiri ad liberum, quàm voluntarium sine violentia; sed nihil conficitur contra doctrinam SS. Patrum, primariorumque Doctorum, quod omne voluntarium perfectum sit verè ac propriè liberum; quodque proinde necessitas rationalis & voluntaria, quâ Deus amat seipsam, vel Christus & beati diligunt Deum, sit componibilis cum vera proprièque dictâ libertate dicti amoris ac dilectionis; tamen non cum electiva (de qua mentio fit in factis Litteris) nec proinde cum libertate requisitâ ad meritum & demeritum hominis lapsi.

Dico ad meritum & demeritum hominis lapsi, sive in statu naturæ lapsæ, uti habet propositio illa per Innocentium X. damnata: ut pateat ex ipso tenore damnatæ illius propositionis, damnationem ipsius non præjudicare doctrinâ S. Thomæ n. 27. laudatæ, quod, etiamsi liberum arbitrium Christi non potuerit non diligere Deum, tamen ex hoc non amiserit libertatem, aut rationem laudis, sive meriti in illa dilectione, quodque proinde, cum necessitate rationali & voluntaria, steterit in Christo libertas sufficiens ad meritum. Quæ etiam fuit sententia S. Bonaventuræ in 3. dist. 12. & dist. 18. q. 2. Richardi de media Villa in 3. dist. 10. a. 2. q. 1. ad 2. Thomæ de Argentina in 3. dist. 12. & dist. 18. a. 3. Marfilii in 3. q. 12. a. 2. Damnatio quippe illius propositionis solâ præjudicat opinioni cum necessitate componenti meritum in statu naturæ lapsæ, in quo non fuit Christus.

Ex hoc verò quod probabile sit, actum necessarium necessitate rationali & voluntariâ fuisse meritorium in Christo, conficitur probabilitas opinionis, quæ ponit necessitatem rationalem actus, ex natura rei non obstat merito hominis lapsi, sed ex positivo decreto Dei dumtaxat. Alias tam obstatet merito Christi, quàm hominis lapsi: cum necessaria ex natura rei tam habuerint locum in Christo, quàm in homine lapsò.

Proinde quod S. Thomas laudatâ q. 6. de malo dicit: *Non enim videtur esse meritorium, quod aliquis sic ex necessitate agit, quod vitare non potest*: non continet rationem universalem, pro omni statu, ut patet ex allata ipsius doctrina de Christo; sed pro statu naturæ vertibilis ad malum. In quo indifferentia non est conditio ad meritum ex parte actus essentialiter requisita, sed accidentaliter, ex sola extrinseca voluntate Dei, quem ex allata Ecclesiæ declaratione scimus sic disposuisse, pro statu naturæ lapsæ, non pro omni omnino statu. Sic etiam id quod S. Doctor allegat ibidem de præcepto, non procedit pro omni statu, si-

quidem actus necessarius necessitate rationali in Christo cadit sub præcepto legis naturalis, quâ Christus adstrictus fuit ad Deum in omni actu suo diligendum, quod non facere non potuit.

56 Obijcies ultimò, de iis non est libertas, nec liberum arbitrium, de quibus non est deliberatio. Sed deliberatio non est de iis ad quæ voluntas ex necessitate movetur, sed solum de iis quæ potest velle & non velle. Ergo.

Respondeo primò deliberationem posse dupliciter accipi: vel strictè, pro ratione ex prævia dubitatione discutiente, & velut ad statem appendente hinc & inde rationes, quæ voluntatem ad volendum movere possunt, vel à volendo remove, ut fit in homine: vel pro ratione, absque prævia dubitatione & consultativa inquisitione, subito acceptante unam partem præ altera pariter acceptabili, ut fit in Angelis. Vel latè, pro quacumque ratione dirigente & regulante iudicium, sive Dei, sive Angeli, sive hominis. Quomodò omne voluntarium perfectum in Deo, Angelo & homine dici potest deliberatum; & actus humanus à S. Thoma 1. 2. q. 1. ad 1. definitur *actus qui à voluntate deliberata procedit*, sive ex *deliberatione rationis*, ut ait ad 3. Tametsi ergo libertas non sit, nisi de iis de quibus est deliberatio, vel strictè vel latè sumpta; nec libertas electionis, seu indifferentiæ, sit nisi de iis, de quibus est deliberatio strictè accepta: libertas tamen simplicis volitionis, seu essentialis, de iis est, de quibus non est deliberatio strictè, sed latè accepta: cum de iis sit, quæ non iudicamus iudicio discussionis, vel examinationis, sed naturaliter approbamus, ut docet S. Thomas proximè referendus.

Respondeo secundò, cum eodem S. Doctore in qq. disput. q. 29. de grat. Christi a. 8. ad 1. *Quod deliberatio duo importat, scilicet perceptionem rationis cum certitudine iudicii, de eo de quo fit deliberatio. . . Et sic fuit in Christo. Potest etiam dicere discussionem*; sive inquisitionem; & sic importat discursum quandam. Unde non potest esse in instanti. Et tali deliberatione Christus non indigebat, quia non erat ipsi dubitatio de agendis. Talis proinde deliberatio non est de ratione libertatis universim, utpote sine qua libertas fuit in Christo.

CAPUT IX.

Tametsi non omnis vera libertas, sit libertas à necessitate; libertas tamen à necessitate, seu electionis, & indifferentiæ, necessaria est ad merendum & demerendum, in statu natura lapsæ, nec ad hoc satis est libertas à coactione.

57 **E**st de fide, satisque probatum manet ex dictis num. 52.

CAPUT X.

Ad libertatem indifferentiæ, necessariam ad merendum & demerendum in statu natura lapsæ.
Tom. I.

sa, requiritur potestas agendi vel non agendi, &c. non tamen componendi non actionem cum omnibus ad agendum requisitis.

UNicum quippe fundamentum Authorum, id requirantium, est fabricata ab ipsis definitio libertatis indifferentiæ: *Causa libera, libertate indifferentiæ, est qua positis omnibus ad agendum requisitis, cum vis tam componere potest non actionem, quam actionem.* Verùm etsi libertas indifferentiæ, quæ à S. Thoma 1. p. q. 83. a. 4. definitur *facultas electiva*, sit facultas seu potentia ad agendum, simul & non agendum; ad eamque necesse sit, potentiam ad non agendum illam permanere, etiam sub omnibus prærequisitis ad agendum: ad eam non ideò necessaria est potentia componendi non actionem cum omnibus prærequisitis ad agendum. Stat enim potentiam non agendi illam permanere sub omnibus prærequisitis ad agendum, cum iisque componi; tametsi cum iis non componatur non actio: Sicut stat prædestinatum, sub decreto Dei ipsum prædestinante, posse damnari, potentiamque istam cum eo decreto componi, tametsi cum eo non componatur actualis damnatio ipsius. Ad facultatem verò electivam, atque adeò ad libertatem indifferentiæ, sufficit potentiam ad non agendum illam permanere, simulque stare & componi cum omnibus requisitis ad agendum, tametsi non actio cum iis non componatur: cum hoc ipso verificetur facultas electiva, *quod possumus unum recipere, alio recusato*, ut docet S. Thomas loco citato a. 3.

Rejicienda proinde est illa definitio: quia nova. Teste namque invicto illo gratiæ perse efficacis coram SS. Pontificibus Pugile, Thoma de Lemos, in sua Panoplia gratiæ to. 3. l. 3. tr. 2. c. 3. n. 29. primarii Patroni illius, Molina & Suarez, eam non ex Aristotele, aut doctrinâ ejus, non ex Augustino, & SS. Patribus, non ex Magistro sententiarum, S. Thoma, aut Doctore ex gravioribus, sed ex Almaino in suis Moralibus didicerunt, & ex Holcot in 1. q. 3. a. 2. Ante quos nullum ex Antiquioribus proferunt, nec proferre possunt. Nullum certè ipsis antiquiorem Molinæ sequaces hactenus exhibere potuerunt, nec verificare, quod suis in Thesis non semel asseruerunt, quòd utique libertatem, illâ ipsorum definitione comprehensam, "Aristoteles cum Peripateticis, D. Thomas cum Theologis, S. Augustinus cum Patribus, Traditio cum Scripturis, Pontifices Romani cum Conciliis tradiderunt." Tametsi enim tradiderint libertatem electivam, explicatam & definitam per potentiam agendi & non agendi, vel opposita agendi; non magis inde consequens est, Aristotelem cum Peripateticis, D. Thomam cum Theologis, S. Augustinum cum Patribus, &c. tradidisse libertatem electivam, explicatam per potentiam componendi non actionem cum omnibus prærequisitis ad agendum, quam Doctores & Authores omnes Catholicos, etiam